

KESTÄVYYDEN AVAIMET

Kestävyystieteen keinoin ihmisen ja luonnon yhteiselo

Toimittaneet

Tarja Halonen

Kaisa Korhonen-Kurki

Jari Niemelä

Janna Pietikäinen



Gaudeamus



Copyright © 2022 Tekijät & Gaudeamus

Gaudeamus Oy
www.gaudeamus.fi

Kansi: Ville Karppanen
Kannen kuvat: iStock

KL 50.1, 30 • UDK 502/504, 3

ISBN 978-952-345-182-7

Painopaikka: Tallinna Raamatutrükikoja OÜ, Tallinna 2022

SISÄLLYS

JOHDANTO	11
<i>Tarja Halonen, Kaisa Korhonen-Kurki, Jari Niemelä & Janna Pietikäinen</i>	
I MITÄ KESTÄVYYSTIEDE ON?	17
<i>Katriina Soini, Janne Hukkinen, Minna Kaljonen, Jarkko Levänen & Johan Munck af Rosenschöld</i>	
Vastaus kiperiin ja kiireellisiin kestävyysongelmiin.	17
Kestävyystieteen keskeiset piirteet.	19
Tutkimuskohteena sosioekologisen järjestelmän toiminta.	24
Poikkitieteellisen tutkimuksen eri muodot kestävyystieteessä	30
Kestävyystieteen lupaukset ja haasteet	35
Uudistuva kestävyystiede	40
2 KESTÄVYYDEN IDEAN JA POLITIIKAN KEHITTYMINEN	57
<i>Paula Schönach, Jari Lyytimäki, Ilmo Massa & Eeva Furman</i>	
Kestävyiden juuret yltävät syvälle.	58
Luonnonvarat ja yhteiskuntien kestävyys	58
Kasvukritiikin monet muodot.	62
Kohti kestävä kehityksen ideaa	65
Kestävä kehityksen mallit	67
Kestävä kehitys – globaalipolitiikasta kansalliseen politiikkaan ja käytäntöön	72
Tieto yhteiskunnallisen keskustelun taustalla.	76
Median mahdollisuudet kestävyiden kirittäjänä	78
Kohti kestävyysajattelun uutta aaltoa	80
3 KESTÄVYYSTIETEEN MUUTOSTEORIAT	107
<i>Niko Soininen, Sirkku Juhola, Helena Kahiluoto, Kaisa Korhonen-Kurki & Anna Salomaa</i>	
Järjestelmien mutkikkouden ja muutoksen kuvaaminen	110

Resilienssiä tukeva sopeutuva hallinta	115
Kestävyys siirtymien hallinta	118
Kestävyysmurroksen hallinta	121
Miten muutosteoriat näkyvät yhteiskunnassa?	126
Muutosteorioiden keskeiset opit hallinnan näkökulmasta	130
4 KESTÄVYYSMURROS JA RAKENTEET	151
<i>Tiina Paloniitty, Nina Janasik, Jarkko Levänen, Lassi Linnanen, Irmeli Mustalahti & Lasse Peltonen</i>	
Hallinnan ja sääntelyn keinovalikoima kestävyyttä rakentamassa . . .	153
Polkuriippuvainen teknologia kestävyysmurroksen työkaluna	166
Talouden rakenteet ja paine kestävyYTEEN	170
Kestävyysmurroksen aikapaine rakenteiden muutoksen kirittäjänä . .	175
5 KESTÄVYYSMURROKSEN KEINOT	199
<i>Katriina Siivonen, Hannele Cantell, Outi Ihanainen-Rokio, Mikko Kurenlahti, Senja Laakso, Pauliina Latvala-Harvilahti, Janna Pietikäinen & Arto O. Salonen</i>	
Rakenteiden tuki ja murros toimintaympäristönä	200
Kestävyysmurroksen keinojen sosiokulttuurinen perusta	203
Kestävyysmurrosta tukeva arki	205
Kestävyysajattelun muutos oppimisen ja sivistyksen tavoitteina . . .	210
Kestävyysmurros yrityksissä ja organisaatioissa	216
Kulttuurinen kestävyysmurros kulttuuriperinnön ja taiteen avulla . .	223
Kestävyysmurros reittinä entistä rikkaampaan elämään	229
Mahdollisuus muutokseen	234
LOPUKSI: KOHTI KESTÄVÄÄ TULEVAISUUTTA	267
<i>Tarja Halonen, Kaisa Korhonen-Kurki, Jari Niemelä & Janna Pietikäinen</i>	
Kestävyystiede valtaa alaa	268
Kestävyysmurros tehdään yhdessä	269
Paikallisesta globaaliin näkökulmaan	270
Toivoa, toimintaa ja yhteisöllisyyttä	271

VIITTEET	273
KIRJALLISUUS	281
SANASTO.....	324
KIIITOKSET.....	326

KESTÄVYYTTÄ KÄYTÄNNÖSSÄ ● ————— ○

1.1	Kestävä hyvinvointivaltio (<i>Juho Saari</i>)	43
1.2	Tarvitsemme avointa dataa (<i>Markku Kulmala</i>).....	46
1.3	Saamelaisten perinteinen tieto kestäväan kehityksen pohjana (<i>Hanna Ellen Guttorm</i>).....	48
1.4	Taiteen ja taideinstituution merkitys kestävyysmurroksessa (<i>Paula Toppila</i>)	51
1.5	Tiedon yhteistuotanto kestävyyttä edistävässä strategisessa tutkimuksessa (<i>Päivi Tikka & Milja Saari</i>)	54
2.1	Suomen kestäväan kehityksen toimikunta (<i>Sauli Rouhinen</i>).....	83
2.2	Rinnakkain mutta vielä erillään – Suomen kehityspolitiikan suhde kestäväan kehitykseen (<i>Marikki Karhu</i>).....	87
2.3	Kestäväan kehityksen integroituminen hallintoon ja pääöksentekoon Agenda 2030:n aikakaudella (<i>Sami Pirkkala</i>)	89
2.4	Nuorten Agenda 2030 -ryhmä kirittää kestävyysmurrosta (<i>Maria Karttunen</i>)	91
2.5	Kestävä kehitys Suomen ulkopoliitikassa (<i>Teija Tiilikainen</i>).....	93
2.6	Säätiöt kestäväan kehityksen pitkäjänteisinä edistäjinä (<i>Minttu Jaakkola & Kalle Korhonen</i>)	95
2.7	Kestävyystieteen instituutti Helsus (<i>Anne Toppinen</i>)	99
2.8	Kestävyyspaneeli tuo tieteen näkökulmia päätöksentekoon (<i>Eeva-Lotta Apajalahti, Eeva Furman & Eeva Hellström</i>)	101
3.1	Tulviin varautuminen Helsingissä (<i>Milja Heikkinen & Susanna Kankaanpää</i>).....	132
3.2	Solumentaalous tulevaisuuden kestävässä ruokajärjestelmissä (<i>Hanna Tuomisto</i>).....	136
3.3	Elintarvikkeiden raaka-ainetta sähköstä ja ilmasta (<i>Juha-Pekka Pitkänen</i>).....	140

3.4	Kasviproteiinit ruokajärjestelmien kestävyys siirtymässä (<i>Reetta Kivelä</i>)	142
3.5	Kestävyysmurros ohjenuorana Suomen luonnon monimuotoisuusstrategian valmistelussa (<i>Kirsi-Marja Lonkila</i>)	144
3.6	Hinku-verkosto – kunnat kestävyysmurroksen edistäjinä (<i>Jyri Seppälä & Ari Alatosava</i>)	146
4.1	Yhteishallinta saamelaisten kotiseutualueella (<i>Johanna Leino & Petra Laiti</i>)	180
4.2	Sidosryhmien kuuleminen on osa kestävä ja laadukasta lainvalmistelua (<i>Sami Demirbas</i>)	184
4.3	Vesidiplomatia yhdistää ulkopoliittikan veden hallintaan (<i>Marko Keskinen & Antti Rautavaara</i>)	187
4.4	Kiertotalous uudistaa talousjärjestelmää (<i>Mari Pantsar</i>)	190
4.5	Yritysvastuun uudet muodot (<i>Kimmo Lipponen</i>)	192
4.6	Vastuullisuus rahoitussektorilla (<i>Aila Aho</i>)	194
4.7	Liikkumisen henkilökohtaisen päästökaupan kokeilu Lahdessa (<i>Ville Uusitalo & Anna Huttunen</i>)	197
5.1	Uskonto – kehityksen nukkuva jättiläinen (<i>Kaisamari Hintikka</i>)	237
5.2	Suomen yliopistojen teesit kestävyysmurroksen suunnannäyttäjinä (<i>Tom Böhling, Riina Koivuranta & Meri Löyttyniemi</i>)	239
5.3	Naapuruus on alikäytetty resurssi – otetaan se käyttöön (<i>Pauliina Seppälä</i>)	242
5.4	Kaikkea ei tarvitse tehdä yksin – taloyhtiö ilmastokestävän arjen äärellä (<i>Saara Ihanamäki, Jani Lukkarinen & Jenni Väisänen</i>)	243
5.5	Carbon Action – tietoa, työkaluja ja vertaistukea viljelijöille (<i>Saara Kankaanrinta</i>)	245
5.6	Ilmastotoimijuuden edistäminen utopiapedagogiikan avulla (<i>Tuomas Nieminen, Pihla Soinnunmaa & Antti Rajala</i>)	247
5.7	Kokemuksia nuorten kuulemisesta ilmastolain valmistelussa (<i>Heta-Elena Heiskanen & Elina Vaara</i>)	251
5.8	Välttämätön aktivismi (<i>Jussi Nikula & Liisa Rohweder</i>)	253
5.9	Maailmantuskasta toivoon – yhden yrittäjän tarina (<i>Seija Lukkala</i>)	255
5.10	Kulttuuriperinnöstä ratkaisuja kestävään tulevaisuuteen (<i>Mirva Mattila, Riikka Mäkinen & Eeva Teräsvirta</i>)	257
5.11	Taide puolustaa suota (<i>Kaija Kiuru</i>)	262
5.12	Erätauko-keskustelumenetelmä tukena muutoksessa (<i>Laura Arikka</i>)	264